

287-291

Pliny

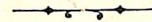
23-24

ՄԱՀ ԱՐԹՈՒՐՈՅ

Ա. ԹԵՆՆԻՍՈՆԻ

Մ Ա Հ Ա Ր Թ Ո Ւ Ր Ո Յ

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

Ա Ն Ն Ո Ւ Ն Յ Ի Ա Դ Ա Յ Ի

ԲԵՐԼԱՍՔԱ ԴԵԶԱ

ՆՈՒԷՐ ՅԱՄՈՒՄՆՈՅՆ

ՎԵՆԵՏԻԿ — Ս . ՂԱԶԱՐ

1900

31701-42

ԹԱՐԳՄԱՆԵԼՈՎ

ՅԱՆԳՂԻԱԿԱՆԵՆ ՅԻՏԱԼԱԿԱՆ ԲԱՐՔԱՌ

Ե. ԴԵԶԱ

ԵՆ ՅԻՏԱԼԱԿԱՆԵՆ Ի ՀԱՅ

Հ. Ա. ՂԱԶԻԿԵԱՆ

27-2014

18.27

(7084-56) Գ

(14958-59)

ԹԱՐԳՄԱՆԵԼՈՎ այն գեղեցիկ քերթոճածը հայերենի, հոս գոչի աշերտի ընդ խօսիլ Թեմեհաունի վրայ, որոն անոնը ծանօթ է արդեն արեւելքի մէջ: Պիտի ըսեմ երկու խօսք միայն տետրակա նոշիրոյի մասին, և Սնոր՝ որոն Կր նոշիրոյի:

Քաջածանօթ է ազգային բանասիրաց Բրոֆ. Դեզայի, մեծահնուն և հայասեր խաղաղացոյն անոնը, ծանօթ եմ նոյնպէս իւր վսեմ գրչին ոչ խորիմաստ մտքէն փրքած գոհարներէն շատերը, որոցմով Կր ցոյցընէ նա եւրոպացոց մտքին մէջ մեր մատենագրութեան և պատմութեան հետաքրքրական ոչ անոնց անծանօթ կամ նոշազ ծանօթ գեղեցկութիւնները: Իւր բազմակողմանի տեղեկութիւններով և լեզուական հմտութեամբ և հայասիրութեամբ՝ մեզմով զբաղող եւրոպացոց մէջ ինքն է առաջինը. հաշտաւարպէս հմուն՝ մեր քե՛ հին և քե՛ նոր լեզուին, որոն վկայ Կր հանդիսանալ իւր աշխ. և այլ բարգմանութիւնները՝ ի հախնեաց և յարդեաց. որոնք հրատարակուած են քե՛ առանձին և քե՛ վեկեկոյ Գիտութեանց, Դպրութեանց և Արուեստից արքունական կաճառին արձանագրութեանց մէջ: — Բայց տետրիս նպատակին զանք:

Քաջածանօթ Բրոֆեսորը վերջերս իւր սիրելի և գրաւոր Կողակիցը՝ Կորսնցեւոր զփառողութիւնն ունեցաւ. և վրէժ-

* Նման իր ամուսնոյն՝ որոն նշանաւոր գրչիւր շտեմարան մ'է լեզուաց՝ հմուն գերմ. գաղղ. անգղ. և պարսկերէն լեզուաց. բնութեամբ բարի, մտք սուր և. բախանցող. լեզուագետ և արունատագետ միակգանայն. երաժիշտ և նկարիչ:

* Նման իր ամուսնունդն՝ որոշ նշանաւոր գրողիւր շտեմարան մ'է շեղուած՝ հնուտ գերմ. գաղղ. անգղ. և սպաներէն շեղուած. ընտրեալաբ. բարի, մոռք տուր և քափանցող. շեղուածքտ և ա. ընտելուածքտ միանգամայն. երաժիշտ և նկարիչ:

տանար ամուսինը՝ իրրեւ ի մխիթարոշքիւն և ի յիշատակ իր ըրած անդարմանելի կորստեան, քարգմանեց ոչ հրատարակեց Թեկնիտունի սոյն գեղեցիկ քերքոշածը, «փափաքելով որ իշր Աննունցիարային անուշը տեւէ որչափ տեւէ պիտի ան... փափաքելով որ այս քանի մը տողերը անարժան չըլլային մեծ քերքողին և իշր բարի ոչ հաշատարիւմ Կողակցին»:

Մի և նոյն փափաքն էր որ դրդեց զմեզ այս ձեռնարկին. և երանիք քե մեր այս քարգմանոշքիւնը* իրագործէր Մեծ. Բրոֆեսորին փափաքը՝ գէր մասամբ:

Ոչ երբ կարենանք ասով՝ իր սգաւոր սրտին մէջ ժպիտի վարդ մը փրքեցընել՝ նորոգելով իր սիրելոյն անուշ յիշատակը, մեկը զմեզ երջանիկ կը համարինք:

Վշտակցոշքիւն ի սրտե Մեծ. Հայասերին և Հայագետին, և հանգիստ հոգւոյ իր սիրելի Կողակցին:

* Մեծ. Բրոֆեսորին փափաքանաց համեմատ գրաբար քարգմանեցիւնը:

ՈՐԻՍԱԿ զայս ընթանայր մարտին խօշին զօրն ի գլուխ Ընդ լերինս և ընդ ափունս հիւսիսականքս ծովուն:

Արքային Արթուրոյ զընայր Սեղանն ի կորուստ.
Անդ անկան ի Լիոնիս համօրէն արք զօրութեանց,
Առ իւրեանց տեառն ընթեր հուպ արքային Արթուրոյ.
Եւ քանզի արքային հաստոյր են վերքըն զըմնիկ,
Բառնայ զինքն ի վերայ բազկաց արին Բեզիւէր,
Միայն մընացեալ նըմա յիւրոց քաջազանց.
Ածէ զնա ի մատուռն անդր առ երի բանակին,
Ուր ցանկն է՝ խրամատեալ, ուր բեկեալ խաչն ամբառնայ,
Յամայի ուրեք ի խորշ ամուլ երկրին անբերրի:
Անտի ծով մըրընչէ, աստի անծայր ծաւալ ջուրց,
Եւ լուսին ի յերկինս ճառագայթէ զեզափայլ:
Խօսի արքայն Արթուր առ քաջարին Բեզիւէր.
«Պատահարք զըմնէ մարտիս լուծին զշքեալ պերճ դասակ
Ասպետաց հոյակապից՝ քան զորս աշխարհ յիշեցէ.
Տես ըզբունն յոր նընջեն մարտիկքն ինձ յոյժ սիրելիք:
Ոչ ես այլ, խիթամ, յաւուրս ապագայս, մերքս հոգի
Բերկրեսցի՝ որպէս երբեմն՝ ի լուր շքեղ արութեանց՝
Ի պարտէզս և ի վըսեմ Կամելիովեայն ի սըրահս:
Ըզգըրն՝ հն իմ ես ստեղծի, և արդ առ իւր կորընչիմ,
Թէեւ մոզըն Մերլին երզուաւ երզումն ինձ երբեմն
Այսրէն զարձ միւսանգամ յարքայութիւն իմ աննել,
Ուր զինչ արդ իցեն Հրամանք բախտին ելցեն ի գլուխ:
Բայց ի մէջ կորդակիս վէրս ըզգամ, և մինչ յաշարուշ՝
Թէ չտանի ոք ինձ զարման՝ տեւել տոկալ կարեմ ոչ:
Առ դու արդ զայս սուսեր՝ որ էր երբեմն ինձ պարծանք.
Չի՛ անպուրճ ունիցիս յուշի բուժ՝ յաման առաջինս
Մինչ ի բոցս ամաբայնոյն, զմիջօրէիւ տօթակէզ,

Ի զոգոյ անտի լըճին բազուկ մ'ի դուրս երեւեալ,
 Ի փայլուն Ի թաւիշ պատեալ, զանխուս սքանչելիք,
 Սեղմէր զայն սուսեր: Ընդ ջուրս հատեալ անցեալ փութապէս՝
 Բառնամ՝ զայն և ածեմ արքայաբար ընդ մէջ իմ:
 Ուր զինէն յայտմհեալ հընչեսցեն բանք կամ նըւազք
 Հըռչակ համբաւոյս գնասցէ 'նդ ոլորտս աշխարհի:
 Այլ մի՛ քեզ առնուլ ըզկայ. առ Ի բըռին ըզսուսերդ,
 Եւ Ի զոգ անդըր լըճին երթ ընկեմ զայն անյապաղ,
 Եւ ապա եկ պատմել առ իս զոր ինչ և տեսցես»:

Եւ տըւեալ պատասխանի ասէ արին Բեզիւէր.

«Ձէ՛ արդար, ինձ աստ ըզքեզ թողուլ անօր, անխընամ,
 Ո՛վ աէր իմ արքայ, վիրաւորեալ երեսօք.
 Եւ զոյգն անկամ շարժուած եղեռնաւոր է վիրին:
 Այլ կամիմ և ըզհրամանըդ կատարել. ընթանամ,
 Եւ զոր ինչ տեսից, արքայ, հասուցանեմ զայն առ քեզ»:

Ասաց, և թըռեաւ Ի մատրանէն կիսափուլ,

Ի փազփուն հեզիկ ճաճանչ արծաթագեղ լուսնակին՝
 Ընդ շիրմաց կարկառակոյտս, ուր հանգչի քաղցր յանդորրու
 Հինաւուրց ասպետաց մեծարելի ոսկրոտին.
 Եւ հոգմըն ծովային սուր և ցուրտ՝ զերգն ամբարձեալ
 Ձգամբանօքըն շիրմաց՝ թանայ գնոսին Ի փըրփուր:
 Իջանէր ընդ ապառաժս, ընդ ծեղածուս ընդ ուղիս,
 Եւ ընդ սեպ ժեռըս խոժոտ՝ ցըցուեալս ընդ ափն ամայի՝
 Ի վըճիտ միապաղաղ հայելոյ ջուրցըն լըճին:
 Ձըզեաց հան ըզսուսերն. ընդ արծաթի ծուէնս ամպոյն
 Ճաճանչէ լուսնակին ձըմերային ճառագայթ,
 Շողշողեալ Ի դաստապան անդր ընդ պաղեալն ընդ այեր:
 Եւ սուսերն յադամանդից վառիվառեալ Ի ցոլմունս,
 Եւ Ի փայլս տաղաղիոնաց յեռեալս անդ բիւրըս բիւրուց
 Եւ ջինջ յակընթաց. ճարտարագէտ զործ վարբնաց:
 Յառէ յայն զաչսն ընդ երկար, և խըտղըտեալ շլանան աչքն,
 Եւ միտքն երագասուր յերկուս խորհուրդս հերձանին:
 Կայ զսուսերն յընկենուլ. և թըւեցաւ նըմա հուսկ
 Ի հիբիկս անդր ոստալից, որք Ի սօռափ, Ի սուր սոյլ
 Լընուն զափն ապառաժուս՝ թաքուցանել յարամուր.
 Ապա զարձ ընդ կրուկ առնէ առ թագաւորըն վիրած:

Եւ ասէ արքայն Արթուր ցըլորովին Բեզիւէր.

«Վճարեցե՛ր զգործն և զհրամանն իմ. զի՞նչ տեսեր, զի՞նչ
 Առ նա պատասխանի տըւեալ ասէ Բեզիւէր. (լըւար:

«Լըւէի զի եղեպունք 'զհարկանէին ընդ աշիտ,

Եւ ջուրն ահեղասաստ գայր ըզխարակսն լիզոյր»:

Յաւել արքայն Արթուր գունաթափեալ և լուծեալ.

«Մասն եղեր սեռն և սերտ բուսոյ բարուցդ և անուան,

Ձի տըւեալ պատասխանի զըսողոյգն ինձ ոչ ասացեր,

Որպէս անկ է մեծանձն և ուխտապահ ասպետի.

Ստուգագոյն ինչ նըշանի հարկ էր ընդ ջուրս երեւել,

Կամ՝ հընչել ձայնի և կամ ալեաց յուզիլ Ի զորով:

Քարուականք են սըտութիւն, այլ, ճն, ընթա՛ և զարձիր,

Քանի՛՞ն սիրելի և անձկալի ես դու ինձ,

Արա՛ զոր միանգամ հրամայեցարդ, և բեր զոյց»:

Եւ դառնայ զընայ փութով քաջազանգուր Բեզիւէր

Ընդ կատարըս սեպացեալս, արկեալ ըզվէմն Ի համար

Ձցողաթուրմն՝ յափունս լըճին, պինդ Ի խորհուրդըս սըրտին.

Այլ տեսեալ զգաստապանն, ըզհրաշալին զայն կերտուած,

Եւ զականսըն պատուականս, գճարտարութիւն հնաշխարհիկ,

Ըզտեղի՛ առ, և հարեալ ծափ ըզծափի՝ ձայն երարձ.

«Ընկենուլ եթէ 'նկենում զայն, զարքային ըզսուսեր,

Ապաբէն յերկրէ Ի չիք լինի կազմած մեծագին,

Որ զյուզունց պարարել զականողիս կարող գոյր:

Ձի՞նչ օգուտ եթէ 'նկենում, և զի՞նչ վընաս՝ եթէ ոչ.

Ոճիր մեղք են անցանել ըստ պատուիրան հրամանի,

Ձի կարգաց իւրաքանչիւր հնազանդութիւն օրէնք են:

Այլ օգտէ՛ հնազանդել երբ խընդրիցիս յարբայէ

Գործել զործ անշահեկան, նա՛ և նըմին Ի վընաս:

Զարգիս խօթ է արքայն և զոր զործէն՝ զիտէ ոչ:

Ձի՞նչ նըշխար կամ յիշատակ գտեռնէս յաւուրս ապագայս,

Բայց թէ սին բարբառ, տըկար հըծծիւն երկմիտ յերկուսնաց:

Այլ թէ զայն ոք Ի հըզօր իշխանաց զանձըս պահէ,

Փայլակունք յարդնընկէց խաղս հատանիցին Ի նմանէ,

Եւ մարտիկ որ յաջում ձօճեսցէ զայն՝ ասացէ.

«Արքային Արքաշրոյ եղեւ երբեմն այս սոսեր.

Սկալիւրոյ, կըսեալ Լըճին կոշտին Ի սալ լըքելոյն,

ի յիկնե աւերս կառարեաց զայն՝ ի խոր աղբս երկրի.
Առ բըրբոյն ըստորոտով՝ անտես յաչաց բընաշից» :
Զայս այսպէս ասասցէ ծեր ոք ի զարս ապառնիս՝
Դարձեալ առ ժողովուրդն և շուք զիցէ ժողովուրդ :
Եզրէկ զիս, թէ 'նկենում, շըքեղաշուք պատիւ մեծ
Եւ համբաւ գերահընչակ անդարձարար կորընչի» :

Զայս ասաց, խորասոյգ յանխուլ խորհուրդս սըրտին,
Թաքոյց երկրորդ անգամ զվաղակաւորն, և ընդ կրուկ
Յամրաքայլ առ կարելէր արքայն արար այսրէն դարձ :

Դարձաւ Արթուր առ 'նա՝ հառաչակուլ թասելով,
Եւ ասէ. « Զի՞նչ տեսեր և զի՞նչ լըւար, ծն, պատմեա՛ » :
Բարբառեալ քաջալինչն ասէ ցընա Բեդիւէր.

« Զալիս լըսէի զժեռոտ վիմօքըն մորնչել
Եւ զշամբից եղեգանց զիրարեկոց սօսափիւն » :

Ած թափեաց վաղվաղակի Արթուր բըրդեալ ի գայրոյթ.
« Այ չըւառ, ստախօս անգութ, մատնիչ, ասպետ անարժան :

Եզրէկ զիս, իշխանական սաստ ի մաղկոինչ արքայէ
Ի բաց կայ, այրիացեալ է հայեցուածն այն հըզօր
Որ բզկամս ուղղէ զայլոց : Առնում բզբեզ արդ ի միտ :
Դու յետին ինձ մընաս. հարկ էր ի քեզ զըլխովին
Այլոց ագնըւական պաշտմանց ի մի հաւաքել.

Եւ սակայն նիտաս անձին իմոյ լինել մատն և տուր :
Յոսկի՞ զաստապանին ագահեցեր ինչ արդեօք,
Կամ ի փայլս յակընթաց պաղզոտեցար աղջիօրէն :
Գոյ մարդոյ սակայն երկիցըս թերանալ ի պարտուցն,
Յերրորդումն հուսկ յաղթէ անձին : Հա՛պա, երթ, դարձիր,
Եթէ ոչ և զայս նըւագ ընկենուցուս ըզսուսերն,
Յարուցեալ անդէն իմով ձեռամբ բզբեզ փողոտեմ » :

Երագոտն յարեաւ սլացաւ ձեպով արին Բեդիւէր,
Եւ ընդ շեպ կատարս առ լեփ ժայռից ի վայր իջանէր.
Բուռն եհար զերկաթոյն, և հոլովեալ ուժգնակի
Ընկէց զայն : Ի հեզիկ ճաճանչըս ջինջ լուսնակին
Սուսերն այն փայլատակեաց, շուրջանակի շողշողեալ,
Եւ թըռեաւ կամարածեւ զըծեալ աղեղըն լուսեղ.
Իբրու գհեաս իմըն լուսոյ՝ զոր հայիս յայգն հիւսիսի,
Ուր ծըփին զիրարեալ ձըմեռնական կըղզեաց խումբք :

'Նգհարկանին, բաղխին յիրեարս ուերկինք բոլոր որոտայ :
Օրինակ զայս շողշողեաց երկաթն և չեւ իսկ հասեալ
Ի ջուրցն անդր հայելի, բազուկ մ' ի դուրս երեւէր,
Ի փայլուն ի թաւիշ պատեալ՝ զանխուլ սքանչելիք,
Եւ սեղմեալ զգաստապանն ուժգին երիցըս ձօճէր,
Եւ առեալ ապա տանէր ընդ իւր ի խորըս լըծին :
Ի թեթեւ քայլս ոտին միւսն առ արքայն առնէ դարձ.
Եւ ասէ նըմին Արթուր բստէպ բստէպ հինինեալ.

« Տեսանեմ քաջ յաչըս քո՝ զի զգործն հանեալ ես ի գլուխ.
Զի՞նչ տեսեր և զի՞նչ լըւար, աղէ ծանօթըս տուր ինձ » :
Դարձուած քաջակորովն առ 'նա կըրկնեաց Բեդիւէր.

« Փակեցի զականողիս, մի՛ գոհարացըն շողին
Շլացուցեալ կուրացուցէ զ'ի մտի եղեալս խորհուրդ.
Զի չտեսի և տեսից ոչ՝ մինչեւ իցեմ՝ կենդանի,
Եւ երիս կեանս իսկ կեցեմ՝ հրաշանըշան ինչ քան զայն :
Ընկենում զայն հոլովեալ ընդ օդ ձեռօք երկօքումբք,
Եւ իբրեւ բանամ այսրէն ըզկափուցեալ աչըս իմ,
Բազուկ մի տեսանեմ ընդ ջուրս ի դուրս երեւեալ,
Ի փայլուն ի թաւիշ պատեալ՝ զանխուլ սքանչելիք,
Եւ սեղմեալ զգաստապանն ուժգին երիցըս ձօճէր,
Եւ առեալ ապա տանէր ընդ իւր ի խորըս լըծին » :

Կըրկնեաց միւսանգամ արքայն Արթուր թաղծալից.
« Առ կըռան կայ ինձ օրհաս, և հաս ինձ ժամ մեկնելոյ :
Լայնեա՛, 'նդարձակեա՛ զթիկունըս քո՝ ի բառնալ
Եւ տանել ըզբեռն իմ զայս՝ յափունըս անդրըս լըծին :
Կամ խէթ զմիտս իմ ունի, կամ պաղի վէրն և մեռայց » :

Ասաց, և յարուցեալ մեղմով ի կէս ի գետնոյն,
Ի բազուկ անդըր նորուն վերելակէր ցաւադին,
Եւ զկապոյտ մեծամեծ աչըն սեւեռեալ էր անթթիթ՝
Նըկարեալ զոդ ի տաստակս : Ի 'նա հայի Բեդիւէր
Յարտասուս ցընդեալ, հարեալ սաստիկ մըտացն ի խըղճէ.
Բարբառել կամի և բանք ի բերանոյն պակասին.
Եւ ապա խնամոտ փութով կըրկնեալ ըզմին ի ծընգաց՝
Ըստանձնէ ի շալակ զարքայն, ոյր ձեռքըն կըթոտ
Ի յոսըս նորուն անկանին, ինքն հապճեպով
Ընդ շիրմացն ըզնա կարկառս առեալ տանի խընդադին :

Եւ արքայն՝ ի տանեւն անդ՝ ուժեղին թառեր և սըրթայր,
Պէս գունակ այնմ որ յիւրում նընջարանին լըւիցէ՝
Մինչ լուսնին պատէ նոյնանուր՝ մըղձաւանձին ըզճեպել:
Հառաչէ այսպէս արքայն, և նըմա գայս յունկանէն
Մըրմընջէ. «Շտապեցիր, կամ անադան է գուցէ,
Եւ ես ասա մեռանիմ»: Բայց Բեդիւէր սըրանայ
Ընկճեալ զո՞գ ի ներքոյ հառաչանացն արքայի.
Եւ թըռչի, թուեցեալ մեծ ոմն արարած քան ըզմարդ՝
Ընդ սառանց շեղջակոյտս՝ ըզծունկան երազ շարժելով:
Յեակուտէ լսէր զմընչիւն ալեաց, շառաչս յառաջոյ,
Եւ վարէր ըզնա խորհուրդ մըտացն իբրեւ ըզխըթան:
Նոյնարկանէր լանջապանակն իւր ընդ պաղեալ ընդ անձաւս,
Եւ ընդ չոր պատառուածս. և ապալեր ժայռն սեաւ
Հընչէր շուրջանակի, կըրկնեալ ընդլէմ արձագանգ
Ոտիցն՝ ընդ լրաբըծուն վիմացն հասարսըն ժայռուտ,
Զոր կոխեալ պատենաղէն կըրկամբ վարդեր Բեդիւէր.
Եւ ահա լուսանըշոյլ հայելին գայր յերեւան
Անդորըր լըճին, և ճաճանչէր անդ լուսնակ:

Նաւ ի խորսըն նըշմարեն բոլոր ի թուխս համակեալ
Ի խելաց ցառաջակողմն. և իջեալ յափըն լըճին
Վեհաշուք գէմն ի նաւին տեսանէին՝ իբր յանուրջս՝
Ի թուխ պարեգօտս և ի կընկուզս արջնաթօյր.
Եւ էին անդ թագուհիք երեք՝ սսկի պսակ ի գլուխ.
Լըսելի լինէին սուր ճիչք սառստեղք գոչէին.
Ամենայն ինչ ըզնոյն ձայն հընչէ՝ անձուկ մեծ ողբոց,
Հանգունակ իմն հողմոյ՝ որ շըշիցէ զգեշերայն
Յամայիս՝ ընդ որ ոչ ոք անցանէ և անց ոչ
Յօրէ՝ յորմէ աշխարհս այս յոչընչէ եկն ի գոյ:

Մըրմընջեաց Արթուր. «Հանգո՞ գիս ի նաւին». և հասին
Ի նաւակն յամրաքայլ: Անդ կարկառեալ ըզբազուկս
Երեքին զըշիոյք առին զարքայն յիւրեանս արտասուօք:
Այլ չըքնաղն ի նոսին, հասակագեղ քան ըզքնաւան,
Հանգուցեալ ըզգլուխ նորին ի գիրկսըն իւր խանդակաթ,
Ելոյժ ի զըլիոյն ըզսազաւարտըն փըշրեալ:
Կոչեաց զինքն յանուանէ, և ամբարձ ջայլ ողբանուագ,
Մինչ շիթք գանն արտասուաց անձրեւէին ուղիսօրէն

Ի ճակատ անդրը նորին՝ զոր առողէր սեաւ արիւն:
Հարեալ գէմքն ի սպիտակ՝ իբր ըզլուսին մահամերձ
Յառաջին շառայլս արփույն. երեւէին խիտ առ խիտ
Ի հանդերձսն ուի սըննապանս կայլակք մարտի կարմրերանգք.
Լուսալիւ վարսիցն հոյլք՝ որ ըզճակատն յօրինեն
Հանգոյն արեգականն որ յաթոռոցն յառնիցէ,
Զորանան յանարգ փոշի, կամ ի հանգոյցըս պիւրկ՝ մած,
Կամ արձակ և խուռն ի վայր հոսն շըրթանցն ի վերայ՝
Ի շուք մեծ պարծանաց քաջակորով զիւցազանց:

Կայր արքայն անգանօր իբրեւ ըզսին մի խախտեալ.
Ո՛չ եւրս Արթուրն այն որ նիղակ ի վեր յեց՝
Փայլուն ասաղ յառից ցըզլուխս զինախաղուց ի մըրցանս՝
Ընթանայր ի Կամելովդ յարգնընկէց խաղո՝ ի պատնէշս,
Զառաջեաւ սէգ արքայից և գեղաղէշ կանանոյն:
Եւ ի ձայն բարձրագոյն աղաղակէ Բեդիւէր.
«Ո՛վ տէր իմ արքայ, և արգ ես յո՞ն ելից գէմ.
Ո՛ւր ծածկել թաքուցանել զականողիս և զճակատ,
Մինչ ըզմահ տեսանեմ ժամանակաց վաղընջուց,
Որ աւուր աւուր չըքնաղ հանգես հանէր յերեւան,
Եւ չըքնաղ հանգէսք ասպետս յօրինէին վեհաշուք.
Ժամանակ այնպիսի չէանց յօրէ յայնմանէ՝
Յոր գնախնիս հրապուրէր քընքուշ պարգեւ զմընտոյ.
Եւ ահա վաղ ինձ լուծեալ և քայքայեալ է ի սպառ
Բոշորշիւ Սեղաւ, պատկերըն մեծագօր աշխարհի:
Արդ թափուր յընկերաց մեկնիմ և ես հուսկ յեաին,
(Մինչ աւուրք և տարիք համակ ի սեաւ ներկանին),
Առ օտար գէմն և միտս, առ նորափթիթ շառաւիղս»:

Արթուր գայս ի նաւակէն առ նա կըրկնեաց զաշն ի ձայն.
«Փոխին կարգք վաղընջականք, նորագունից տեղի տան,
Ընդ բազում ճանապարհս բովանդակէ զինքն Աստուած,
Զի աշխարհ մի թիւրեացէ բնաւ ըզկենցաղ բարեմոյն:
Յարըս լեր. չեղեր առակ զօրավիգն յին գըտանել,
Կեցի զկեանս իմ, և իմ գործք ատրք լիցին իւր առաջի.
Բայց դու, եթէ ոչ եւրս տեսցես գերեւս իմ,
Վասն հողոյս աղօթեա, մեծ է զգըռվին աղօթից,
Զոր և ոչ յերազէ անգամ յանուրջըս աշխարհ:

Հոսի ձայն քո իբր աղբիւր վասն իմ ըզտիւ և զղիշեր .
 Եւ զինչ լինիցի մարդ՝ եթէ ոչ խաշն ապիմակ ,
 Որ յողորմ ուղեղսն կեանքս բուծանէ զաշացու ,
 Թէ զԱստուած ծանուցեալ՝ ձեռս առ նա ոչ ամբարձցէ .
 Եւ ոչ աղօթեսցէ վասն իւր և իւր մըտերմին :
 Համօրէն աշխարհ այսպէս ոսկեղէն շրջթայիւք
 Մատուցեալ մերձենայ առ ոտըս Տեառնն երկնից :
 Եւ արդ, կ'աց ողջամբ, զընամ ընդ այսոսիկ ես ահա ,
 Ընդ երկայն ճանապարհ (այլ եթէ գնամ, զի յերկուանք
 Ըզմիտս իմ պաշարեն) յԱւիլիննի գնամ հովիտս ,
 Ի կըզղին՝ ուր ոչ տեղայ անձրեւ, կարկուտ և կամ ձիւն .
 Ուր հողմունք ոչ շընչեն և շըշընջեն, այլ անդորր
 Հանգչի յանձայր մարգըս գեղապանծ պարտիզաց ,
 Եւ անձաւք իւր պըսակեալք կահաչաղարդ սաղարթուք .
 Յոյր ժըմտին ի կատարս ամարայնոյն ջինջ նըշոյլք
 Եւ առնեն զայն յուրթի բարգաւաճեալ և բեղուն .

Անդ աւաքեցայց ի կարեւիւր խոցուածոյս :

Ասաց, և նաւակն՝ առադաստիւ և թիով
 Հեռանայր յափանց անտի, հանգունատիպ կարապին
 Որ առ զուրբս մահուն ամբարձեալ զերդ իւր յերկինս ,
 Լի կըրծիւք թիալարէ՝ կընճոեալ ըզջինջ ցուրտ փետուրսն ,
 Եւ յուզեալ ըզճանկսըն թուի՝ զհոսանս հերձեալ պատառէ :
 Ա՛ռ անդէն ըզտեղի յերկար արին Բեղիւէր .
 Եւ քըրքըրէր անցանէր մըտօք ընդ հին յիշատակս .
 Եւ նաւակն այն՝ կէտ մի սեաւ՝ ըստ աղբն իւր անկանի
 Ի յետին ըսպառուածս արեւելեան սահմանաց .
 Եւ ո՛չ եւս ընդ ալիս հընչեն ողբոց հեծութիւնք :

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0014549

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0014548

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0014547

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0014546

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0014545

4-84

2013

